

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมัยพุทธกาล ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีพระชนม์อยู่นั้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระองค์นั้น ทรงตรัสว่าพระองค์เป็นเจ้าของศาสนาเป็นศาสดาของศาสนาพุทธทรงประกาศพระศาสนาตลอดสี่สิบห้าพระพรรษานับแต่บรรลุนิพพานพระองค์ทรงแสดงธรรมที่ชื่อว่าธัมมะจักกัปปะวัตตสูตรแก่ปัญจวัคคีย์ทั้งห้าตลอดจนวาระสุดท้ายก่อนดับขันธปรินิพพานพระองค์ก็ยังทรงแสดงธรรมที่เรียกว่าปัจฉิมโอวาท ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงเผยแผ่เราจะเห็นว่าพระองค์ทรงใช้การแสดงธรรมที่เรียกว่าเทศน์หรือเทศนาพระภิกษุในการนั้นเรียกกันว่า สวาก มาจากคำว่า สวาทโก แปลว่า ผู้ฟังตาม ฟังตามคำสอนเมื่อฟังแล้วนำมาปฏิบัติเมื่อเกิดผลแก่ตนเองรู้ตามคำสอนพระศาสดาแล้วก็เป็นผู้สอนตามพระศาสดามีคำกล่าวในบาลีว่า ภิกขุ ธมมံ เทเสติ แปลว่า ภิกษุแสดงอยู่ซึ่งธรรมนั้นแสดงให้เห็นว่าการแสดงธรรมที่เรียกว่าเทศน์หรือเทศน์ หรือเทศนาถือเป็นเรื่องสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกาลนั้นตลอดจนถึงปัจจุบันไม่ว่าจะมีงานใดๆในกิจพระพุทธศาสนานอกจากการสวด บรรยาย ปาฐกถา แล้วการเทศนาก็เป็นส่วนสำคัญเช่นกัน

การเทศนา แปลว่า การแสดง การชี้แจง การชี้ให้เห็นแจ้ง ใช้ว่า เทศนา (อ่านว่าเท-สะ-นา หรือ เทด-สะ-หนา) ก็ได้เทศน์ หมายถึง การถ่ายทอดธรรมอันเป็นคำสั่งสอนทางศาสนาด้วยการแสดงชี้แจงให้ฟัง เป็นการเผยแผ่ศาสนาแบบหนึ่งที่ใช้กันมาแต่สมัยพุทธกาล การเทศน์ในสมัยพุทธกาลไม่มีพิธีการแต่อย่างใด เพียงผู้แสดงนั่งอยู่ในสถานที่สมควรและผู้ฟังมีลักษณะตั้งใจฟังก็สามารถแสดงได้ ในขณะที่การเทศนานั้น อาจมีลักษณะลีลาต่างกันไปบ้างตามแต่อุปนิสัยของแต่ละบุคคล สำหรับพระพุทธเจ้าแล้วบางครั้งจะทรงใช้คาถา ประพันธ์หรือร้อยแก้วธรรมดา^๑

ในประเทศไทย การเทศน์กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญในพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวไทยมาช้านาน เช่น วันขึ้นบ้านใหม่ วันแต่งงาน ไปจนถึงงานศพ และมีข้อปลีกย่อยในการประกอบพิธีกรรมมากมาย เช่น ต้องมีการอาราธนาศีลอาราธนาธรรม การจุดเทียนส่องธรรม เป็นต้น พระสงฆ์ไทยแต่โบราณก็มีการดัดแปลงโดยเพิ่มทำนองให้น่าสนใจ เรียกว่า เทศน์แหล่ ปัจจุบันอาจแบ่งการเทศน์พิธีกรรมของพระสงฆ์ในประเทศไทยตามจำนวนผู้เทศน์ได้เป็น เทศน์เดี่ยว (เทศน์รูปเดียว) และเทศน์สองธรรมมาสขึ้นไป (ปัจฉา-วิสันนา) คำว่า เทศน์ หรือการเทศน์แบบพิธีการ ในความรู้สึกส่วนใหญ่ของคนไทยมักจะเข้าใจว่าเป็นพิธีกรรมการสอนที่เป็นทางการเน้นพิธีการ และมีรูปแบบตายตัวที่ ผู้เทศน์ไม่สามารถใช้ลูกเล่นหรือใช้อุปกรณ์ เช่น ภาพหรือสื่อประสมมาใช้เพื่อประกอบการเทศน์ได้ ทำให้ในปัจจุบันพระสงฆ์ได้มีปรับเปลี่ยนวิธีการเทศน์ด้วยวิธีอื่น ๆ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น การเทศน์ในพิธีการโดยไม่ใช้สำนวนโบราณ การสอนธรรมะผ่านสื่อต่าง ๆ การแต่งหนังสือ

^๑งานคํ อติวัฒน์สิทธิ, ศาสนา ชีวิต และสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๗), หน้า ๔๙.

การแต่งเพลงธรรมะ เป็นต้น ซึ่งการเทศน์ด้วยวิธีหลังจะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากกว่า เพราะส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ทำนองแบบเทศน์พิธีการ และอาจมีมุขสอดแทรกลงไปทำให้น่าสนใจมากขึ้นเป็นที่คำว่า เทศนาหรือการเทศน์แบบพิธีการในความรู้สึกส่วนใหญ่ของคนไทยมักจะเข้าใจว่าเป็นพิธีกรรมการสอนที่เป็นทางการ เน้นพิธีการและมีรูปแบบตายตัวที่ผู้เทศน์ไม่สามารถใช้ลูกเล่นหรือใช้อุปกรณ์ เช่น ภาพหรือสื่อประสมมาใช้เพื่อประกอบการเทศน์ได้ ทำให้ในปัจจุบัน พระสงฆ์มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเทศน์ด้วยวิธีอื่น ๆ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น การเทศน์ในพิธีการโดยไม่ใช้สำนวนโบราณ การสอนธรรมะผ่านสื่อต่างๆ การแต่งหนังสือ การแต่งเพลงธรรมะ เป็นต้น ซึ่งการเทศน์ด้วยวิธีหลังจะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากกว่า เพราะส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ทำนองแบบเทศน์พิธีการและอาจมีมุขสอดแทรกลงไปทำให้น่าสนใจมากขึ้นโดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การเทศนาแบบธรรมวัตร คือเทศน์โดยในเสียงและทำนองเป็นปกติเหมือนอ่านหรือพูดธรรมดา ไม่ได้ออกเสียงและทำนองไพเราะด้วยการขับขาน มุ่งให้เข้าใจในเนื้อหาธรรมะเพื่อให้นำไปปฏิบัติได้เป็นสำคัญ เรียกว่า เทศน์ทำนองธรรมวัตร ก็ได้ การเทศน์อีกแบบหนึ่ง ก็คือ การเทศนาแบบแหล่ คือเทศน์โดยใช้เสียงและทำนองที่มุ่งความไพเราะเป็นสำคัญ เช่น เทศน์มหาชาติ เทศน์แหล่ ซึ่งมีทั้งแหล่ในคือ เรื่องในมหาชาติและแหล่ นอกคือเรื่องอื่นๆ ที่นำมาเสริมโดยมุ่งความสุนทรีย์ เช่น แหล่ขมก แหล่ขมดง แหล่หญิงม่ายนอกจากนี้ยังมีเทศน์แบบอื่นๆ เช่น เทศน์แจ้งการเทศน์ ถือเป็นภาระของพระภิกษุที่จะเอื้อประโยชน์ให้แก่พุทธศาสนิกชนตามศรัทธาและกำลังปัญญาของผู้ฟัง สำหรับงานมงคล ส่วนใหญ่นิยมจัดให้มีกันเฉพาะงานเกี่ยวกับการฉลองเป็นพื้น นิยมทำเป็นรายการสุดท้ายของงานทำบุญ ถ้าเป็นเทศน์ธรรมดามีได้ทำรายการ ทั้งก่อนเพลและหลังเพล

พระพุทธานุภาพและวิถีชีวิตของคนไทย มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและกันมาอย่างแนบแน่นทุกยุคทุกสมัย พระพุทธานุภาพมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนศีลธรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พัฒนากล่อมเกลাজิตใจ สร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยให้เกิดแก่ประชาชนพลเมืองด้วยดีตลอดมา มีหลักธรรมที่มุ่งเน้นสอนให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นคนดีสามารถควบคุม กาย วาจา ใจ ได้อย่างดีงาม^๒

ในทางประวัติศาสตร์ชาวไทยได้นับถือศาสนาพุทธต่อเนื่องตลอดมา ในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา มีบทบาทต่อวิถีชีวิตจิตใจของคนไทยทุกด้าน เข้าถึงจิตใจของประชาชนอย่างแท้จริง ได้หล่อหลอมอุปนิสัยให้มีความรัก ความเมตตาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระพุทธศาสนาให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ชีวิตคนไทยและสังคมไทย เปรียบประดุจประทีปส่องทางเป็นที่พึ่งของตนเองได้ดีและสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ด้วยทั้งในด้านคุณธรรม ศีลธรรมที่ดีงามพระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำวิญญูญาณได้อบรมบ่มนิสัยให้มีการศึกษาพัฒนาจิต และเป็นหลักชัยเป็นแม่แบบการดำเนินชีวิตที่ดีงามแก่ประชาชน^๓ วัดเป็นจุดศูนย์กลางสรรพวิชา มีหน้าที่ในการ

^๒ เสฐียรพงษ์ วรรณปก, พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร : เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๕๖.

^๓ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓.

อนุเคราะห์ประชาชนตามหลักพุทธธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ได้ทำหน้าที่หลัก ๖ ประการ คือ “ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันดีงาม ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง อธิบายสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง และบอกทางสวรรค์ให้”^๕ มีคำสอนที่แสดงถึงความจริงของโลกทางกายภาพทั้งในองค์ประกอบของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติพระสงฆ์สอนวิธีการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

เพราะเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระภิกษุจึงได้นำคำสอนที่พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงฝากฝังให้ถ่ายทอดธรรมแก่ประชาชนทั้งหลายนำมาปฏิบัติห้วงก่อนประกอบพิธีกรรมแก่ประชาชนโดยการใช้หลักการแสดงธรรมกัฏฐิ เทสนากัฏฐิ หรือเทศน์ตามคำของชาวบ้านทั่วไปที่รู้จักเมื่อพูดถึงคำว่าเทศนาส่วนใหญ่ประชาชนก็จะรู้จักกัน แม้การพูดหรือบรรยายธรรม บางที่เรียกว่ากล่าวปาฐกถา (ปาฐะกะถา) ที่มีรูปแบบต่างกันเหมือนกันตรงที่ภิกษุแสดงแต่ประชาชนก็ยังกล่าวว่าพระเทศน์อยู่ดี การเทศนาของพระภิกษุถ้าจะกล่าวถึงพระบ้านนอกแล้ว นอกจากการสวดมนต์ทำวัตร การพูดจาพาทีการปฏิบัติที่ดีแล้วการเทศนาก็ถือเป็นจุดเด่นจุดหนึ่งที่ตั้งความสนใจให้แก่ประชาชนที่เป็นศรัทธาของแต่ละวัดรวมถึงประชาชนใกล้เคียงด้วย เมื่อมีงานสำคัญเช่นวันสำคัญทางศาสนา งานศพ โดยเฉพาะการเทศน์มหาชาติประชาชนต่างให้ความสนใจว่าพระที่ไหน รูปใดเทศน์ เทศน์กัฏฐิไหนเวลาใด ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุสามเณรหลวงพี่หลวงพ่อก็ตามจะมีกระแสการตอบรับอยู่เสมอว่าหลวงพ่อบ่อยมากแล้วยังเสียงดีเทศน์นานไพเราะมาก หลวงพี่รูปนั้นก็เสียงเหมือนแก้วฉันว่ารูปนี้ถ้าฝึกอีกนิดละก็เพราะกว่านี้เขี้ยวสามเณรก็ไม่แพ้กันเหมือนในอดีตของสามเณรสมบูรณ์ ปัจจุบันก็คือทศพล หิมพานต์ที่เรารู้จักในนามขุนพลเพลงเหล็กก็เคยมีชื่อเสียงโด่งดังเกี่ยวกับการเทศน์มาก่อน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพราะความคิดเห็นของประชาชนเริ่มมีความแตกต่างกันจนบางที่เป็นที่ถกเถียงกันในเรื่องของพระเทศนาธรรมแม้ในชุมชนของผู้วิจัยก็เช่นกันจึงเป็นที่มาของความสนใจของผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้แสดงธรรม เป็นเจ้าอาวาส และตำแหน่งเลขานุการเจ้าคณะตำบลเห็นความคิดเห็นของประชาชนมีความแตกต่างกันในการเทศนาธรรมของพระในเขตปกครองจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่าประชาชนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการเทศนาธรรมของพระสงฆ์ปัจจุบันเพื่อเป็นการศึกษาแนวทางการเทศนาธรรมให้ถูกต้องและทำความเข้าใจของประชาชนถูกต้องตามกันเพื่อความสามัคคีธรรมจะได้เป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมอนุรักษ์วัฒนธรรมการเทศนาของพระภิกษุทั่วไปอีกทั้งเพื่อเป็นการนำเสนอผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการเทศนาและความคิดเห็นที่ประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์สืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทองอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎีทางด้านการเทศนา ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านจริยวัตรการเทศนา ๒. ด้านรูปแบบการเทศนา ๓. ด้านเทคนิคการเทศนา ๔. ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา^๕

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย โดยกำหนดตามความคิดเห็นของประชาชน ๔ ด้าน ๑. ด้านจริยวัตรการเทศนา ๒.ด้านรูปแบบการเทศนา ๓. ด้านเทคนิคการเทศนา ๔. ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา^๖

^๕พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๒), หน้า ๗๕.

^๖พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, หน้า ๗๕.

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวน ๑๓,๘๖๐ คน^๗

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ในการศึกษาวิจัยคือตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เท่านั้น

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ต่างกันในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ต่างกันใน ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ต่างกันในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ต่างกันในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และข้อสันนิษฐานนั้น ออกมาให้ผู้ฟัง ผู้อ่านได้รับรู้ เมื่อกล่าวถึงความคิดเห็น จำเป็นต้องกล่าวถึงข้อเท็จจริงด้วย ข้อเท็จจริง คือ ข้อมูล ปรากฏการณ์ และเรื่องราวต่างๆ ตามที่ปรากฏแก่บุคคลทั่วไป

การเทศนา หมายถึง การถ่ายทอดธรรมอันเป็นคำสั่งสอนทางศาสนาด้วยการแสดงชี้แจง ให้ฟัง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ อย่าง ได้แก่ จริยาวัตรการเทศนา รูปแบบการเทศนา เทคนิคการเทศนา เนื้อหาสาระการเทศนา

^๗ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง, “รายงานสถิติประชากร”, (ระดับสำนักทะเบียน : องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง), ข้อมูลของวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

จริยวัตรการเทศนา หมายถึงบุคลิกภาพผู้เทศนาการประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดีการใช้ถ้อยคำการแต่งกายมีมารยาทดีงาม ประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสเคารพ ศรัทธา ประพัตินสมควรแก่ฐานะ สมณะสาธูป แนะนำในเรื่องที่ดี ไม่แนะนำในเรื่องที่ไม่ดีสามารถรับฟังคำเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ได้ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ และรู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไรมีศิลปะในการพูดในที่ชุมชนเป็นอย่างดี แนะนำในเรื่องที่ดี และเป็นประโยชน์สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

รูปแบบการเทศนา หมายถึงการเทศนาแบบธรรมวัตรคือแบบไม่มีทำนองและการเทศนาแบบโหมสัปมาณีกา คือแบบมีทำนองการเทศนาทั้งสองมีแบบ ๑ ธรรมมาส, ๒ ธรรมมาส, ๓ ธรรมมาส แสดงธรรมแบบธรรมวัตร(อ่านคัมภีร์/ปฎิภาณ)แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำชัดเจน ดำเนินเนื้อหาด้วยถ้อยคำและสำเนียงภาษาที่น่าฟัง แบบทำนองแหล่แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำไพเราะชัดเจนไม่วกวน ใช้ทำนองและสำเนียงการเทศนาน่าสนใจ สรุปเนื้อหาเข้าใจรู้สึกคล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้

เทคนิคการเทศนา หมายถึงมีขั้นตอนตามพิธีการการขึ้นต้นลงท้ายมีลีลาในการเทศนามีวิธีการเผยแผ่หลายแบบ อุปมา อุปมัย ยกยอชิต อุทาหรณ์ คำคมมีสื่อทันสมัย วิธีการเผยแผ่ควรมีหลาย ๆ แบบตามความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง สถานที่ และโอกาส มีการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำขัน คำกลอน ประกอบเนื้อหาธรรมะ มีการเปรียบเทียบอุปมา อุปมัยให้เข้ากับเนื้อหาธรรมะการเล่านิทานแล้วยกอุทาหรณ์ประกอบเนื้อหาธรรมะ ใช้สื่อที่ทันสมัยในประกอบการเผยแผ่ธรรมะที่ทำให้เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย

เนื้อหาสาระการเทศนา หมายถึง การเลือกหลักธรรมเหมาะสมกับผู้ฟังตรงเป้าหมายของงาน เหมาะสมกับกาลเทศะ ทันสมัย เข้ากับปัจจุบัน นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาในการเทศนากระชับ ได้ใจความไม่คลุมเครือเนื้อหาที่เทศน์ทันสมัย เข้ากับโลกปัจจุบันได้ภาษาที่ใช้ในการเทศน์เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายมีการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้มีการอ้างที่มาของเนื้อหาที่เทศน์

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้รู้ถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๗.๒ ทำให้รู้ถึงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๗.๓ ทำให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป